

Szerb Köztársaság,
Oktatási, Tudományügyi és Technológiai Fejlesztési Minisztérium,
Belgrád

Újvidéki Egyetem BTK,
Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék,
Újvidék

KÖRZETI MAGYAR NYELVI ÉS NYELVHELYESSÉGI VERSENY

2021/2022.

5. osztály

A tanuló kódja: _____

Pontszám: _____

UTASÍTÁS A TESZT MEGOLDÁSÁHOZ

Az anyanyelvi versenyre készült teszt összesen húsz feladatot tartalmaz, megoldásukra 90 perc áll rendelkezésedre. A feladatlagra írd fel a kódodat, majd figyelmesen olvasd végig a feladatokat! A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatod meg. Ne feledd, hogy végleges válaszaidat golyóstollal kell beírnod, mivel a ceruzával írt megoldásokat a javító tanár nem értékelheti. De ügyelj arra is, hogy munkád áttekinthető, igényes külsejű legyen! Ha előbb befejezted a munkát, nézd át újra a megoldásokat, és csendben hagyd el a tantermet!

Sok sikert kívánunk!

Javította: _____

5. osztály

A törökverő Hunyadi János fia, Mátyás uralkodásának idejét Magyarország aranykoraként tartják számon a történétírók. Az erőskezű királyt Világverőnek és Budai Napkirálynak nevezték. Messze földön is szárnyra kelt a híre. Szigorúan irányította országát. Fékezte a hatalmaskodó földesurakat, és a híres Fekete Seregével a külső ellenséget is távol tartotta hazája határától. Nagyra becsülte a tudományt és a művészetet, s a királyi udvarában gyakran vendégül látta mind a híres külföldi tudósokat, mind a tehetséges művészeket.

A Corvina Könyvtár megalapítóját is az ő személyében tisztelhetjük. Nevéhez fűződik alattvalóinak a megbecsülése, tisztelete is. Törvényekkel védte meg őket a főurak zsarolásaitól. Megkövetelte, hogy a bíróságokon is mindig igazságosan ítéelkezzenek.

A legenda szerint a nép nagyon szerette jóságos királyát, s amikor ő lehunyta szemét, a gyászolók ajkán megszületett a (ma is használatos) szólás: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság!”

(Népmonda: *Mátyás király és az ő igazsága*)

1. **Olvasd el** a szöveget, majd **válaszolj** a kérdésekre!

a) Hogyan nevezték a történétírók Mátyás királyt?

b) Kiket látott gyakran vendégül Mátyás király?

c) Kiket védett meg törvényekkel Mátyás király a főurak zsarolásaitól?

d) Mikor született meg az ismert szólás: „Meghalt Mátyás király, oda az igazság!”?

2. **Keresd ki** a fenti szövegből a **magas hangrendű igéket!** Írd őket a vonalra!

3. **Tedd múlt időbe és feltételes módba** a szöveg alábbi mondatát! Az alany számán és személyén ne változtass!

Nevéhez fűződik alattvalóinak a megbecsülése, tisztelete is.

4. **Írj ki** az idézet **első** bekezdéséből **öt összetett szót** a következő meghatározás szerint: három közülük tulajdonnév legyen, kettő pedig köznév!

5. **Elemezd szerkezetük szerint** a megadott **szavakat!** Írd be a **szóelemeket** a megfelelő helyre!

szó	szótő	kötőhangzó	képző	jel	rag
nagyra					
igazság					
királyt					
kelt (igeként)					
urak					

6. **Elemezd mondattanilag (mondatrészek szerint)** a megadott mondatot! A mondatrészeket aláhúzással és betűjellel jelöld!

A nép szerette jóságos királyát a palotában.

7. **Alakítsd át** a következő mondatot **tagadóvá!** Ügyelj a szavak sorrendjére!

Messze földön is szárnyra kelt a híre.

8. **Jelöld** a szavak fölé írt **számmal (1, 2, 3)**, hogy melyik szó **hányadik** az adott sorban a **betűrendbe sorolás szabályai szerint!**

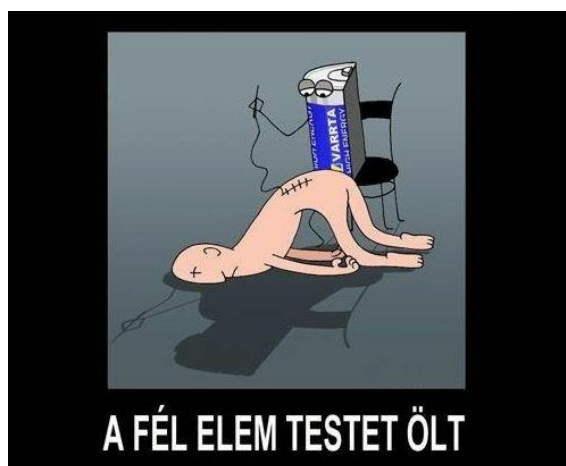
- a) kakas – kas – kakukk
- b) étkezés – étlap – éticsiga
- c) bal – borlap – bor
- d) Zoltán – Zalán – Yvett

9. **Állapítsd meg** a mondat **kiemelt szaváról**, hogy a **szóalak és a jelentés viszonya alapján** melyik csoportba tartozik! **Karikázd be** a megfelelő válasz előtti betűjelet!

Lassan **cammogott** a királyi kastélyt és az erdőt összekötő ösvényen.

- a) többjelentésű szó
- b) hangutánzó szó
- c) hangulatfestő szó

10. **Olvasd el** az alábbi képhez tartozó feliratot! Hogyan **alakítanál a mondat szavain**, hogy a **jelentésük** a következő legyen: **(látszik, hogy) megjed.** Írd a vonalra!

Megoldás: _____

11. **Karikázd be a kakukktójást! Indokold meg** egy mondatban, hogy miért az!

- a) kedélyesség, jókedv, vidámság, vigalom
- b) megfelelő, remek, ideális, kiváló
- c) zsenge, siheder, kamasz, ifjonc
- d) bánkódás, derültség, öröm, búslakodás

Indoklás: _____

12. **Ly vag j? Egészítsd ki** a tulajdonneveket!

Mihá____, La____os, Má____va, Orso____a, Ha____nalka, Ibo____a, Lu____za, Zó____om,
A____tony, Va____da

13. A négy közmondás közül egy **nem azt jelenti**, amit a többi. **Karikázd be!**

- a) Aki könnyen lop, könnyen felakad.
- b) Csalással disznó sem hízik.
- c) Ritka zsidó család nélkül.
- d) Nem messze megy ember csalárdsággal.

14. **Egészítsd ki** az alábbi hiányos színházi szöveget a **következő szóalakkal!**

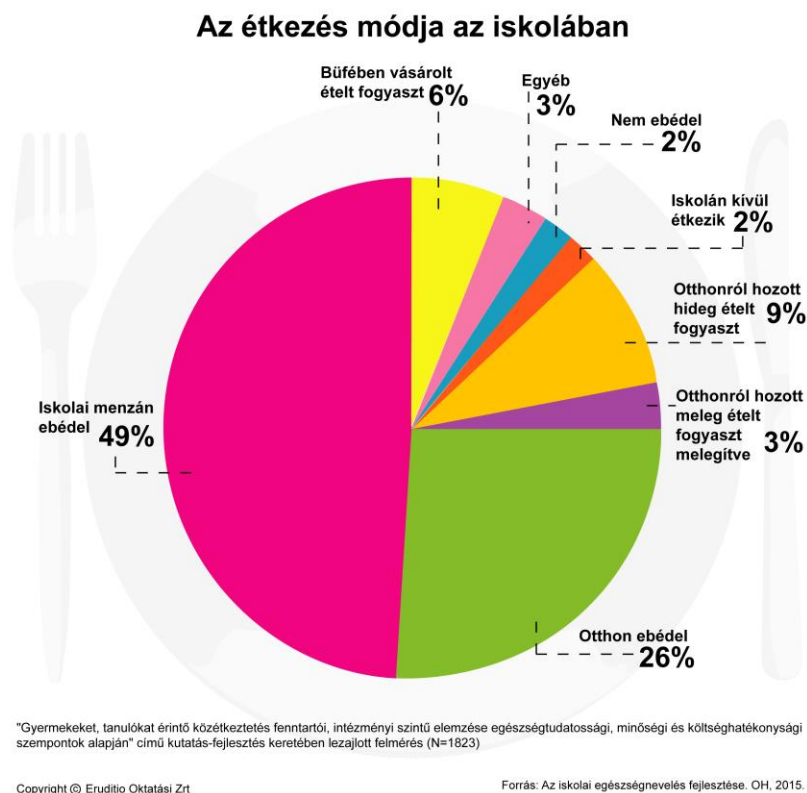
körbejárja, figyelik, hajtja, mimes, Döbrögre, gyúrás, jelezvén, pakolás, fejezzük ki, átrendeződik

Az anya eljátssza _____ mozdulatokkal a _____, a sütés és a tarisznyába _____ munkamenetét alig fél perc alatt, _____ azt is, hogy sietnie kell. A történet elmondói addig várnak. Ők is _____ a munkát. A libák is várnak. Majd Matyi elindul, _____ a libákat, _____ a közönséget. Ezzel _____, hogy hosszú utat kell megtennie, míg _____ ér. Mire visszatér a játék helyére, a kép _____.

15. **Foglald mondatba** a következő **tulajdonnevet** úgy, hogy szerepeljen a mondatban **összetett szóként (köznévként) is!** Toldalékot is kaphat. A mondatban tehát tulajdonnév és köznévi forma egyszerre jelenik meg.

Mák Tea

16. Figyeld meg a diagramot, majd oldd meg az alatta lévő feladatokat!

a) Hogyan étkezik az iskolában a diákok **legnagyobb százaléka**?

b) A tanulók hány százaléka fogyaszt **otthonról hozott hideg ételt**?

17. **Írd** a következő szavak mellé **ellentétes párjukat**!

a) izgalmas: _____

b) mindenben: _____

c) üres: _____

d) jóllakott: _____

e) íztelen: _____

18. **Rendezd** a következő szavakat **jelentésük szerint!**

zebra, dob, daru, könyv, fog, egyelőre, számítógép, körte, levél, egyelőre

a) egyjelentésű szavak: _____

b) többjelentésű szavak: _____

c) azonos alakú szavak: _____

d) hasonló alakú szavak: _____

19. **Karikázd be** a helyesírási lottóban a **helytelenül írt szavak sorszámát!**

1. vasalló	6. videoklip
2. fülvédő	7. papagály
3. ízléses	8. óvoda
4. kilométer	9. muszály
5. fűzér	10. fotogén

20. **Figyeld meg** a képet! Melyik közmondásunk jut róla eszedbe? **Írd** a vonalra!

Megoldás: _____

JAVÍTÁSI KULCS AZ 5. OSZTÁLYOS TESZTTHEZ
(2022. évi körzeti Magyar Nyelvi és Nyelvhelyességi Verseny)

1. a) A történetírók Világverőnek, Budai Napkirálynak nevezték Mátyás királyt.
 b) Mátyás király külföldi tudósokat, tehetséges művészeket látott gyakran vendégül.
 c) Mátyás király az alattvalóit védte meg törvényekkel.
 d) A szólás akkor született, amikor a király meghalt. (4x0,25=1)

2. nevezték, kelt, fékezte, becsülte, tisztelhetjük, védte meg (megvédte), megkövetelte, ítélkezzenek, szerette, megszületett (10x0,1=1)

3. Nevéhez fűződött volna alattvalóinak a megbecsülése, tisztelete is. (1)

4. törökverő, Magyarország, aranykor, történetíró, erőskezű, Világverő, Napkirály, földesúr, külföldi (5x0,2=1)

5.

szó	szótó	kötőhangzó	képző	jel	rag
nagyra	nagy	-	-	-	ra
igazság	igaz	-	ság	-	-
királyt	király	-	-	-	t
kelt	kel	-	-	t	-
urak	úr	a	-	k	-

(5x0,2=1)

6. A nép szerette jóságos királyát a palotában.

Jmin Hhely

(5x0,2=1)

7. Messze földön sem kelt szárnyra a híre. (1)

8. a) 1 – 3 – 2

b) 2 – 3 – 1

c) 1 – 3 – 2

d) 3 – 2 – 1 (4x0,25=1)

9. c) (1)

10. Testet ölt a félelem. / A félelem testet ölt. (1)

11. Kakukktojás: derűltség. Indoklás: A bánkódás, üröm és búslakodás a szomorúság szinonimái, a derűltség pedig az örömé.

Megjegyzés: Bármely helyes megfogalmazás elfogadható. (2x0,5=1)

12. Mihály, Lajos, Mályva, Orsolya, Hajnalka, Ibolya, Lujza, Zólyom, Ajtony, Vajda

(10x0,1=1)
(1)

13. c)

14. Az anya eljártssza mímes mozdulatokkal a gvúrás, a sütés és a tarisznyába pakolás munkamenetét alig fél perc alatt, jelezzén azt is, hogy sietnie kell. A történet elmondói addig várnak. Ők is figyelik a munkát. A libák is várnak. Majd Matyi elindul, hajtja a libákat, körbejárja a közönséget. Ezzel fejezzük ki, hogy hosszú utat kell megtennie, míg Döbrögre ér. Mire visszatér a játék helyére, a kép átrendeződik.

(10x0,1=1)

15. Mák Tea éppen mákteát készít nyugös kislányának.

Megjegyzés: Bármely helyes megoldás elfogadható.

(1)

16. a) A diákok legnagyobb része az iskolai menzán ebédel.

b) A tanulók 9%-a hoz otthonról hideg ételt.

(2x0,5=1)

17. a) izgalmas: unalmas

b) mindenben: semmiben

c) üres: teli

d) jóllakott: éhes

e) íztelen: ízes

(5x0,2=1)

18. a) egyjelentésű szavak: könyv, számítógép

b) többjelentésű szavak: zebra, körte, daru, levél

c) azonos alakú szavak: fog, dob

d) hasonló alakú szavak: egyelőre, egyenlőre

(10x0,1=1)

19.

1. <u>vasalló</u>	6. <u>videoklip</u>
2. <u>fülvédő</u>	7. <u>papagály</u>
3. <u>ízléses</u>	8. <u>óvoda</u>
4. <u>kilométer</u>	9. <u>muszály</u>
5. <u>fűzér</u>	10. <u>fotogén</u>

(5x0,2=1)

20. Egyik kutya, másik eb.

(1)